
Nakon imperija

Marijan BOBINAC

Nakon imperija: refleksije postimperijalnog stanja u srednjoeuropskim književnostima nakon 1918.

U ovom broju *Književne smotre* sudionici projekta *Nakon imperija: refleksije postimperijalnog stanja u srednjoeuropskim književnostima nakon 1918.*, odobrenog u okviru namjenskog financiranja znanstvene djelatnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu u 2019. godini, prezentiraju rezultate svojih istraživanja u tematskom bloku.

Polazeći od pitanja o dodirnim točkama u kulturama sjećanja i o načelima tvorbe srodnih književnih struktura na prostorima bivše Habsburške Monarhije, četvero autora u svojim se prilogima fokusiraju na fenomene narativizacije rasapa stoljetnih imperija i istovremenih pojava novih državnih tvorevina i radikalnih političko-ideoloških pokreta u znaku intenzivne primjene (kontra-)revolucionarnog nasilja. Novija historiografska istraživanja naglašavaju činjenicu da se intenzivna primjena nasilja nije okončala potkraj 1918. godine – naprotiv, već 1917, u jeku Velikog rata, započeo je u Europi niz revolucija, kontrarevolucija, građanskih ratova, etničkih čišćenja i drugih nasilnih konflikata koji se primirio tek 1923, da bi se potom ponovo rasplamsao s ekonomskom krizom

1929. i svoj vrhunac dosegao u Drugom svjetskom ratu.

U književnim refleksijama tih kompleksnih povijesnih događaja nije riječ samo o katastrofičnim ratnim zbivanjima, nego jednako tako i o raspadanju imperijâ u znaku kaosa i nasilja, iznimno složenom procesu zasnivanja novih državnih zajednica, prikazu nasilničkih praksi radikalnih pokreta, ali i autoritarnih državnih struktura. Vrijeme je to u kojem nastaju i diskursi koji se – nostalgično ili kritički – referiraju na propale imperije, poput onih koje nalazimo u djelima austrijskog autora Josepha Rotha. Upravo je Rothovo rano djelo iz 1920-ih godina u središtu zanimanja dvoje sudionika projekta, Wolfganga Müller-Funka i Jelene Spreicer. Davor Dukić u svom se prilogu pak usredotočuje na malo istražen aspekt nasilja i revolucije u ranom djelu Ive Andrića, dok Marijan Bobinac, ujedno i voditelj projekta, pruža pogled na – u nas slabo poznatu – inscenaciju D’Annunzijeve okupacije Rijeke u ranim pripovijetkama talijanskog pisca Giovannija Comissa.